

Monitor Leefomgeving Zuid-Holland - Beoordelingscriteria per indicator

	Thema	Indicator		Waarom deze indicator?	Is er sprake van een wettelijke norm?	Definitie van het beoordelingscriterium	
		Nr	Titel				
	KLIMAAT	1	Uitstoot broeikasgassen	<p>Het verminderen van de uitstoot van broeikasgassen is een belangrijke doelstelling uit het Klimaatplan 2021-2030.</p> <p>De doelstelling is om in 2050 in Nederland 95% minder broeikasgassen uit te stoten vergeleken met 1990, met een tussendoel van 49% reductie in 2030. Inmiddels is vanuit Europees beleid deze doelstelling aangescherpt naar 55% reductie in 2030. Voor de indicator Uitstoot broeikasgassen gaan we voor dit moment uit van deze 55% doelstelling voor 2030.</p> <p>De twee belangrijkste sectoren met CO2 uitstoot in Zuid Holland zijn de Industrie en de Energie-/Elektriciteitssector. Ook veenoxidatie speelt een rol (zie aparte indicator).</p> <p>De totale CO2 uitstoot in de provincie Zuid-Holland in 1990 was 40,2 Mton. Uitgaande van een één op één doorvertaling van de landelijke reductieafspraken van 55%, zou de provincie Zuid-Holland maximaal 18,1 Mton CO2 mogen uitstoten in 2030.</p>	Nee	Groen	Indien er voor de totale provincie Zuid-Holland sprake is van minder dan 20,3 Mton CO2 uitstoot (minimaal 90% van de reductiedoelstelling bereikt).
				Oranje		Indien er voor de totale provincie Zuid-Holland sprake is van tussen de 20,3 Mton en 26,9 Mton CO2 uitstoot (tussen de 90% en 60% van de reductiedoelstelling bereikt).	
	KLIMAAT	2	CO2(-equivalenten) uitstoot veenoxidatie	<p>In Klimaatakkoord is afgesproken om de "uitstoot van CO2" en andere broeikasgassen door veenoxidatie in de agrarische veenweiden in Nederland te reduceren met totaal 1 Mton/jaar in 2030. Dat is circa 25% van de destijds berekende totale nationale CO2 emissie uit de veenweiden ten opzichte van het afgesproken referentiejaar 2016.</p> <p>Op basis van de nationaal vastgestelde "rekenregels voor CO2 emissie uit veen" geldt voor Zuid-Holland voorlopig indicatief een referentie emissie uit veen in Zuid-Holland van in totaal 0,38 Mton CO2/jr. Indien we in lijn met de landelijke reductie opgave voor CO2 emissies uit veenweiden in Zuid-Holland ook 25% reductie ten opzichte van referentiejaar 2016 aanhouden komt een reductie opgave van 25% in 2030 dan neer op een reductie van 0,095 Mton CO2/jr.</p> <p>In navolging van de afspraken in het Klimaatakkoord heeft de provincie Zuid-Holland de regie genomen om in samenwerking met andere overheden en maatschappelijke partijen een Regionale Veenweide Strategie Zuid-Holland op te stellen. Aan deze strategie wordt de komende jaren adaptief en steeds concreter invulling gegeven, waarbij naast onderzoek naar effectiviteit, haalbaarheid en betaalbaarheid, ook het ontwikkelen van instrumenten nog nader plaats vindt. De specifieke indicatoren en rekentools om reductiepercentages te bepalen zijn nog in ontwikkeling.</p> <p>De opgave is uiteindelijk om in 2050 tot 95% reductie CO2 emissie uit veen te komen. Voor de beoordeling van de indicator gaan we voornamelijk uit van de doelstelling voor 2030.</p>	Nee	Groen	Indien minimaal 25% CO2-reductie is gerealiseerd in 2030.
				Oranje		Indien tussen de 15% en 25% CO2-reductie is gerealiseerd in 2030.	
				Rood		Indien minder dan 15% CO2-reductie is gerealiseerd in 2030.	

	3	Wateroverlast	<p>Door het veranderende klimaat regent het vaker en de hoeveelheid regen die op die dagen valt, neemt toe. Extreme neerslag kan er onder andere toe leiden dat panden waterschade oplopen en wegen tijdelijk niet begaanbaar zijn. Het is belangrijk om wateroverlast als gevolg van extreme neerslag te voorkomen.</p> <p>Een hoosbui is een bui waarbij in korte tijd veel neerslag valt. Bij dergelijke buien treedt regelmatig wateroverlast op. Een hoosbui is een bui waarbij in korte tijd veel neerslag valt. Bij dergelijke buien treedt regelmatig wateroverlast op. We kennen hoosbuien vooral van de zomer, maar ze komen ook voor in het voor- en najaar. Voor de indicator Wateroverlast houden we de gevolgen bij van hevige neerslag in Zuid-Holland.</p> <p>De indicator Wateroverlast toont het oppervlakte van Zuid-Holland dat meer dan 20 centimeter onder water zou komen te staan bij een extreme bui van 100 millimeter in 2 uur. Ook is de kwetsbaarheid van panden en wegen bij extreme neerslag weergegeven. Bij hevige neerslag kan de waterdiepte bij een pand zo hoog worden dat het water naar binnen stroomt en schade veroorzaakt. En het water kan op de straten zo hoog komen te staan dat bepaalde weggedelen onbegaanbaar worden voor personenauto's, of zelfs voor calamiteitenverkeer zoals ambulances, politie en brandweer.</p> <p><i>De indicator Wateroverlast is momenteel nog in ontwikkeling en dient nog nader ingevuld te worden naar aanleiding van het gesprek met Provinciale Staten over de Monitor Klimaatadaptatie.</i></p>	Nee	Groen Oranje Rood	Beoordelingscriterium is nog nader te bepalen in overeenstemming met het gesprek met Provinciale Staten over de Monitor Klimaatadaptatie.
	4	Hittestress	<p>Hittestress is een term die aangeeft dat een sterk verhoogde gevoelstemperatuur optreedt, die onaangenaam en zelfs schadelijk kan zijn voor mens en dier. De aanwezigheid van veel verhard oppervlak verhoogt de gevoelstemperatuur en daarmee de hittestress, terwijl de aanwezigheid van schaduw, groen en water deze verlaagt.</p> <p>De indicator Hittestress toont hoe groot het stedelijk gebied is in Zuid-Holland waarin een zeer sterk stedelijk hitte-eilandeffect optreedt (>2 graden gemiddeld per jaar). Ook is het aantal buurten in Zuid-Holland weergegeven met een zeer sterk stedelijk hitte-eilandeffect. Ouderen zijn in het bijzonder kwetsbaar voor hitte. In de indicator is daarom opgenomen hoeveel ouderen wonen in deze hittestress-gevoelige buurten.</p> <p><i>De indicator Hittestress is momenteel nog in ontwikkeling en dient nog nader ingevuld te worden naar aanleiding van het gesprek met Provinciale Staten over de Monitor Klimaatadaptatie.</i></p>	Nee	Groen Oranje Rood	Beoordelingscriterium is nog nader te bepalen in overeenstemming met het gesprek met Provinciale Staten over de Monitor Klimaatadaptatie.
	ENERGIE	5	Energiegebruik	<p>Beperking van energiegebruik betreft alle energiebesparende maatregelen om de consumptie van brandstoffen te verminderen. Het kan worden bereikt door efficiënter gebruik te maken van energie, hetzelfde doen met minder energie. Het beperken de energievraag is, naast verduurzaming van de energieopwekking, onderdeel van nationaal en Europees energiebeleid.</p> <p>De doelstelling vanuit het Europese Energiebeleid, vastgelegd in de Greendeal van 2019, wat betreft het energiegebruik is te voorzien in een jaarlijkse reductie van het totaal energiegebruik met 0.8% tot 2050. Als we deze doelstelling vertalen naar doelstellingen in 2030 en 2050, dan ontstaan de volgende beoogde reductiepercentages: - 2030: reductie van het energiegebruik met 8,5%. - 2050: reductie van het energiegebruik met 22%.</p> <p>Voor indicator Energiegebruik van de monitor leefomgeving Zuid-Holland nemen we de landelijke doelstellingen één op één over, zolang er geen nadere afspraken zijn over specifieke doelstellingen voor het grondgebied van Zuid-Holland. Voor de indicator wordt voor de beoordeling uitgegaan van de doelstelling in energiereductie voor het jaar 2030.</p>	Nee	Groen Oranje Rood

6	Duurzame energieopwekking	<p>Duurzame energie gaat over energie uit natuurlijke bronnen: biomassa, zon, wind, bodem en water. Deze bronnen leveren elektriciteit, (bio)gas en warmte, of een combinatie daarvan. Door gebruik te maken van duurzame, hernieuwbare energie hebben we minder energie uit fossiele bronnen nodig. Duurzame energieopwekking is, naast het beperken van de energievraag, een belangrijke doelstelling van zowel nationaal als Europees energiebeleid.</p>	Nee	Groen	Indien het aandeel duurzame energieopwekking in Zuid-Holland minimaal 24,3% bedraagt. (Met andere woorden, indien 90% van de doelstelling voor de duurzame energieopwekking is behaald.)
		<p>In het nationale Klimaatakkoord uit 2019 hebben de dertig energieregio's (RES-regio's) het doel meegekregen om uiterlijk in 2030 tenminste 35 terawattuur (TWh) hernieuwbare elektriciteit te produceren met windturbines op land en zonnepanelen. Alle RES-regio's hebben een Regionale Energiestrategie (RES) 1.0 opgesteld per 1 juli 2021. De zeven RES regio's in Zuid-Holland hebben een gezamenlijke ambitie uitgesproken om 6,3 TWh duurzaam op te wekken in 2030.</p> <p>De indicator Duurzame energieopwekking richt zich op meer bronnen dan alleen wind- en zonne-energie. Duurzame energieopwekking is een gekwantificeerde Europese beleidsdoelstelling. De ambities zijn vastgelegd op nationaal niveau. Voor Nederland is dit:</p> <ul style="list-style-type: none"> - 2020: 14% van de totale energieconsumptie. - 2023: 16% van de totale energieconsumptie. - 2030: 27% van de totale energieconsumptie. <p>Voor indicator Duurzame energieopwekking van de monitor leefomgeving Zuid-Holland nemen we de landelijke doelstellingen één op één over, zolang er geen nadere afspraken zijn over specifieke doelstellingen voor het grondgebied van Zuid-Holland. Voor de indicator wordt voor de beoordeling uitgegaan van de doelstelling in duurzame energieopwekking voor het jaar 2030.</p>		Oranje	Indien het aandeel duurzame energieopwekking in Zuid-Holland tussen de 16,2% en 24,3% bedraagt. (Met andere woorden, indien tussen de 60% en 90% van de doelstelling voor de duurzame energieopwekking is behaald.)
7	Inpassing in regionale elektriciteits-infrastructuur	<p>Voor indicator Energiegebruik van de monitor leefomgeving Zuid-Holland nemen we de landelijke doelstellingen één op één over, zolang er geen nadere afspraken zijn over specifieke percentages voor het grondgebied van Zuid-Holland. Voor de indicator wordt voor de beoordeling uitgegaan van de doelstelling in energiereductie voor het jaar 2030.</p>	Nee	Groen	<i>Kleurscores nog te definiëren bij de nadere uitwerking.</i>
		<p>De integrale Stroomstudie Energie-Infrastructuur Zuid-Holland 20-30-50 (https://stroomstudie-pzh.hub.arcgis.com) is uitgevoerd. Hieruit blijkt dat het elektriciteitsgebruik tot 2050 minimaal verdubbelt; dit leidt tot grote uitdagingen in de elektriciteitsinfrastructuur. Omdat ook de nationale trend laat zien dat de elektriciteitsinfrastructuur steeds meer knelpunten kent door toenemend gebruik en aanbod van elektriciteit, is het voorstel om voor de indicator te starten met het ontwikkelen van een indicator voor elektriciteits-infrastructuur. Op termijn kan worden bekeken van welke andere energiedragers of verwante grondstoffen (warmte, waterstof en CO2) het nuttig en haalbaar is om monitoring te ontwikkelen.</p> <p>Voor de indicator maken we vooralsnog gebruik van de capaciteitskaart van Netbeheer Nederland geeft inzicht in de aansluitmogelijkheden voor plannen met een zware netaansluiting (> 3x80 Ampère). Het bevat twee indicatoren: de capaciteit voor invoeding (aanbod) en afname (vraag).</p> <p>Bij de kaarten voor invoeding (aanbod) en afname (vraag) worden vier kleurcodes gebruikt die betrekking hebben op de aansluitprotocollen van netbeheerders voor aansluitingen > 3x80 Ampère:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Transparant: (nog) geen transportschaarste - Geel: transportschaarste dreigt, er geldt een aangepast offerteregime - Oranje: vooraankondiging structurele congestie bij ACM - Rood: structureel congestie, nieuwe aanvragen voor transport worden niet gehonoreerd 		Oranje	
				Rood	

WONEN	8	Woningvoorraad-ontwikkeling	In het provinciale Omgevingsbeleid is als een van de opgaven benoemd het bevorderen van de beschikbaarheid van voldoende passende woningen in een aantrekkelijke leefomgeving, aansluitend op de behoefte van verschillende doelgroepen.	Nee.	Groen	Indien de toename op provinciaal niveau minder dan 5% onder of boven de toegestane toename ligt.
			Het bevorderen van voldoende passende woningen betekent in de eerste plaats dat de woningvoorraadontwikkeling in de vorm van gerealiseerde woningvoorraadtoe- of afname (toevoegingen minus onttrekkingen) in aantal in de pas moet lopen met de provinciaal geraamde toegestane woningvoorraadtoename (behoefte inclusief inlopen woningtekort naar 2% in 2035) op basis van de geprognosticeerde ontwikkeling van het aantal huishoudens (volgens scenario's binnenlands migratiesaldo 'nul' en 'trendmatig'), en waarbij de geplande toe te voegen woningen minus de geplande te onttrekken woningen (ook) in de pas moeten lopen met de provinciaal toegestane maximale programmeerruimte (130%) in verband met planvertraging en -uitval.		Oranje	Indien de toename op provinciaal niveau tussen de 5% en 25% onder of boven de toegestane toename ligt.
					Rood	Indien de toename op provinciaal niveau 25% of meer onder of boven de toegestane toename ligt.
	9	Nabijheid voorzieningen	Een goede bereikbaarheid is voor Zuid-Holland van groot belang. Dat mensen zich gemakkelijk en comfortabel kunnen verplaatsen tussen gebieden en dat voorzieningen en werk goed bereikbaar zijn of in de buurt, is niet alleen belangrijk voor de leefbaarheid en individuele ontwikkeling maar ook voor de concurrentiepositie van de regio.	Nee.	Groen	Indicator scoort groen wanneer het scoringspercentage nabijheid van voorzieningen in klasse zeer laag tot laag in Zuid-Holland meer dan 3% lager is ten opzichte van het landelijk gemiddelde.
			Uit de buurtstatistieken van het CBS zijn er voor de jaren 2010, 2015 en 2020 scores gekoppeld o.b.v. nabijheidsstatistieken van voorzieningen, d.w.z. levensmiddelen, onderwijs, zorg, ontwikkeling, bereikbaarheid en stedelijkheid. Elke buurt heeft zo een totaalscore gekregen voor de drie peiljaren. Deze kan worden uitgedrukt in het aantal inwoners wat in een buurt woont van een bepaalde score. De buurtstatistieken maken onderscheid in 5 klassen voor de nabijheid van voorzieningen: 1. Zeer hoog 2. Hoog 3. Voldoende 4. Laag 5. Zeer laag		Oranje	Indicator scoort oranje wanneer het scoringspercentage nabijheid van voorzieningen in klasse zeer laag tot laag in Zuid-Holland 3% hoger of lager is ten opzichte van het landelijk gemiddelde.
					Rood	Indicator scoort rood wanneer het scoringspercentage nabijheid van voorzieningen in klasse zeer laag tot laag in Zuid-Holland meer dan 3% hoger is ten opzichte van het landelijk gemiddelde.
	10	Belevingsindicator stedelijke woonomgeving	Nieuwe indicator. (Nog) geen informatie beschikbaar.		Groen	<i>(Nog) geen informatie beschikbaar.</i>
					Oranje	
					Rood	

MILIEU	11	Aandachtsgebieden omgevingsveiligheid (incl. zeer kwetsbare gebouwen)	<p>Ruimte om gezond en veilig te leven, en ruimte voor economische activiteiten is belangrijk. De zoektocht naar optimaal gebruik van de beperkte ruimte is het onder-werp van Omgevingsveiligheid. Bij Omgevingsveiligheid gaat het om de risico's van het gebruik en transport van gevaarlijke stoffen, de veiligheid van inrichtingen en de veiligheid van nieuwe, zich snel ontwikkelende technologieën.</p> <p>Het doel is een veiliger Zuid-Holland. Dit doet de provincie door de kans te minimaliseren dat grote groepen mensen slachtoffer worden van ongevallen met gevaarlijke stoffen. Deze indicator geeft zicht op de bescherming van personen binnen aandachtsgebieden. De ontwikkeling van de indicator hangt samen met de invoering van de Omgevingswet, ondermeer in het bepalen van de omvang van de brand- en explosieaandachtsgebieden.</p> <p>Het is mogelijk de kans dat grote groepen burgers slachtoffer worden van ongevallen met gevaarlijke stoffen te minimaliseren door in te zetten op onder andere omgevingsveiligheid als ontwerpvariabele in de planvorming en aandacht voor bestaande combinaties van risicovolle activiteiten in de nabijheid van gebouwen met burgers, die minder goed in staat zijn zichzelf in veiligheid te brengen (zeer kwetsbare gebouwen onder de omgevingswet; voorbeeld is een kinderdagverblijf en school). De provincie heeft daarom onder andere gekozen plansituaties met een kans op veel slachtoffers (verhoogd groepsrisico) aan te wijzen als provinciaal belang, afspraken gemaakt over het clusteren van risicovolle activiteiten in risicogebieden en extra in te zetten op zeer kwetsbare gebouwen in de nabijheid van risicovolle activiteiten.</p> <p>Voor elk van deze beleidspunten is een afzonderlijke indicator ontwikkeld, namelijk:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Oppervlakte van gebieden met mogelijk verhoogd groepsrisico 2. Clustering van risicovolle activiteiten in risicogebieden 3. Bevolkingsdichtheid en hoeveelheid zeer kwetsbare gebouwen in brand- en explosieaandachtsgebieden. <p>Voor de monitor leefomgeving is gekozen alleen indicator 3 op te nemen, aangezien deze op provinciaal niveau het beste inzicht geeft in de beleidsontwikkeling. Voor het opstellen van een milieueffectrapportage is het nodig alle drie de indicatoren mee te nemen.</p>	Nee.	<p>Groen</p> <p>Oranje</p> <p>Rood</p>	Beoordelingscriterium nog nader te bepalen, als de omvang van brand- en explosieaandachtsgebieden bekend is geworden.
	12	Luchtkwaliteit	<p>Luchtvervuiling draagt bij tot (verergering van) luchtwegaandoeningen en levensduurverkorting. Stikstofdióxide en fijn stof zijn hierbij de meest gezondheidsbedreigende stoffen in de lucht die mensen inademen. Werken aan de luchtkwaliteit is daarom belangrijk.</p> <p>Wettelijk moet de luchtkwaliteit voldoen aan de Europese grenswaarden uit de richtlijn 2008/50/EG, die zijn overgenomen in de Nederlandse Wet milieubeheer voor stikstofdióxide (NO₂) en fijn stof (PM₁₀). Daarnaast is het streven onder het Schone Luchtakkoord (SLA) om in 2030 de in 2019 geldende WHO-advieswaarden (uit 2005) voor stikstofdióxide en fijn stof te behalen.</p> <p>In 2021 heeft de WHO nieuwe advieswaarden voor stikstofdióxiden en fijn stof gepubliceerd die lager zijn dan de advieswaarden waar nu beleidsmatig van uit wordt gegaan. Deze advieswaarden zijn niet meegenomen in de indicator omdat ze door de WHO bedoeld zijn als streefwaarden, waaronder waarschijnlijk geen gezondheidsschade optreedt. Voor Zuid-Holland valt te overwegen om de WHO advieswaarden uit 2021 als nieuwe indicator te gebruiken als in 2030 binnen het SLA de in 2019 geldende WHO advieswaarden behaald zijn. De voortgangsrapportage toont de berekende luchtkwaliteit.</p> <p>Indicatoren worden bij voorkeur getoetst aan wettelijke normen, indien aanwezig. In Zuid-Holland wordt voor de beoordeling van de kleurscore het voldoen aan de wettelijke norm als uitgangpunt gehanteerd. (Met andere woorden, de indicator kleurt groen bij het voldoen aan de wettelijke norm.) Met de ondertekening van het schone luchtakkoord heeft de provincie Zuid-Holland zich daarnaast gecommitteerd aan het streven om de WHO luchtkwaliteitsnormen (versie 2019) in 2030 te realiseren. Deze normen zijn naar verwachting in 2030 gerealiseerd.</p>	Ja.	<p>Groen</p> <p>Rood</p>	<p>Luchtkwaliteit voldoet aan de wettelijke (EU) normen voor fijn stof en stikstofdióxide.</p> <p>Luchtkwaliteit voldoet niet aan de wettelijke (EU) normen voor fijn stof en stikstofdióxide.</p>

	13	Geluid	<p>Blootstelling aan geluid dat als hinderlijk wordt ervaren, kan leiden tot slaapgebrek en stress, wat op lange termijn schadelijk is voor de gezondheid. Ook kan geluid negatieve gevolgen hebben voor sommige diersoorten. Er zijn daarom Europese regels opgesteld om hinderlijk geluid, omgevingslawaai en geluidsoverlast te voorkomen en te verminderen.</p>	Ja.	Groen	De geluidssituatie voldoet aan de wettelijke normen voor de toelaatbare geluidbelasting op geluidgevoelige objecten.
			<p>Geluidhinder wordt bepaald door de hoeveelheid decibel op een gegeven moment en plaats, en de hinderbeleving. Geluid wordt echter grotendeels berekend, wat maakt dat alleen gemiddelde waarden voor een aantal bronnen beschikbaar zijn. Het zicht op hinderbeleving, piekgeluiden en feitelijk geluid is zeer beperkt – voornamelijk omdat het lastig te meten is.</p> <p>Voor de indicator wordt uitgegaan van berekend geluid langs provinciale wegen. De berekende hoeveelheid geluid is een redelijke – en op dit moment de enige goed beschikbare – indicatie van geluidhinder. Idealiter worden daarbij de data van provinciale wegen gecombineerd met data van andere wegen en andere geluidbronnen, zoals railverkeer, vliegverkeer en industrie. Deze aanvullende gegevens zijn echter nog beperkt beschikbaar of lastig te combineren. Daarom wordt op dit moment voor deze indicator alleen uitgegaan van geluid van provinciale wegen. Betere indicatoren vragen naast aanvullende data van berekend geluid ook om aanvullende monitoring. Onder de Omgevingswet gelden nieuwe indicatoren, namelijk de Geluid Productie Plafonds (GPP) zoals die nog door Provinciale Staten moeten worden vastgesteld.</p> <p>Indicatoren worden bij voorkeur getoetst aan wettelijke normen, indien aanwezig. De wettelijke eisen met betrekking tot geluid zijn opgenomen in diverse wet- en regelgeving, waaronder de wet geluidhinder. In Zuid-Holland wordt voor de beoordeling van de kleurscore het voldoen aan de wettelijke norm als uitgangpunt gehanteerd. In het provinciaal beleid zijn tot op heden geen aanvullende streefwaarden opgenomen.</p>		Rood	De geluidssituatie voldoet niet aan de wettelijke normen voor de toelaatbare geluidbelasting op geluidgevoelige objecten.
LANDSCHAP	14	Fysieke Landschapskenmerken	<p>De provincie Zuid-Holland is opgebouwd uit verschillende landschappen, waarbij elk landschap zijn eigen ondergrond, karakteristieken en grondgebruik kent. Het is belangrijk om deze landschappen en de ruimtelijke kwaliteit ervan te behouden en/of te versterken.</p> <p>Voor deze indicator gaat het om feitelijke, meetbare kenmerken van landschap.</p> <p>Naar aanleiding van een advies van het College van Rijksadviseurs is een landelijke Monitor Landschap ontwikkeld. Deze monitor brengt het landschap in beeld aan de hand van 6 indicatoren:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. (Verspreide) Bebouwing 2. Landgebruik 3. Openheid 4. Opgaand groen 5. Historische lijnelementen 6. Reliëf 	Nee	Groen	Nader te bepalen in samenhang met de verdere ontwikkeling van de landelijke Monitor Landschap.
					Oranje	

FOCUS OP FYSIEKE LEEFOMGEVI

		<p>Voor ieder van deze zes indicatoren toont de Monitor een landsdekkend (excl. bebouwde kommen) beeld van ontwikkelingen. Hierbij wordt gebruik gemaakt van duurzaam beschikbare bronnen. De Monitor Landschap is gestart met de gegevens per 1 januari 2019 (nulmeting) en zal jaarlijks worden bijgewerkt met nieuwe gegevens. De resultaten zijn beschikbaar als open data.</p> <p>Voor de monitor leefomgeving Zuid-Holland sluiten we aan bij deze landelijke monitor, zodat we gebruik maken van dezelfde indicatoren als het rijk, veranderingen in landschapskenmerken op dezelfde wijze inzichtelijk worden gemaakt en om spraakverwarring te voorkomen.</p> <p>Zuid-Holland bestaat uit vier groepen karakteristieke landschappen: - het kustlandschap - het veen(weide) landschap - het deltarivierenlandschap - het stedelijk landschap.</p> <p>Elk landschap heeft zijn eigen ondergrond, karakteristieken en grondgebruik. Voor elk landschapstype daar binnen zijn richtpunten opgesteld voor ruimtelijke ontwikkelingen. Hiermee wordt richting gegeven aan de manier waarop ontwikkelingen ingepast kunnen worden in de verschillende landschappen en hoe de ruimtelijke kwaliteit behouden of versterkt kan worden. Er wordt ook richting gegeven aan de manier waarop landschappen aangepast of getransformeerd kunnen worden. In het ruimtelijke kwaliteitsbeleid van de provincie Zuid-Holland wordt per landschapstype verwezen naar de betreffende gebiedsprofielen die zijn benoemd en geografisch op kaart zijn vastgelegd. Dit zijn de gebieden waar integraal een profiel is opgesteld met richtpunten bij ontwikkelingen</p> <p><i>Voor de verdere uitwerking van deze indicator willen we de open data van de ontwikkeling uit de Monitor Landschap 'vertalen' naar gewenste ontwikkelingen per gebiedsprofiel.</i></p>		Rood		
	15	Waardering van het landschap	Nieuwe indicator. (Nog) geen informatie beschikbaar.		Groen Oranje Rood	(Nog) geen informatie beschikbaar.
CULTUUR-HISTORIE	16	Cultuurhistorie (Erfgoed)	<p>Zuid-Holland is rijk aan cultuur en erfgoed. Dit maakt onze omgeving mooi, veelzijdig en beleefbaar en onderstreept de Zuid-Hollandse identiteit.</p> <p>Naar aanleiding van een advies van het College van Rijksadviseurs is een landelijke Monitor Landschap ontwikkeld. Deze monitor brengt het landschap in beeld aan de hand van 6 indicatoren:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. (Verspreide) Bebouwing 2. Landgebruik 3. Openheid 4. Opgaand groen 5. Historische lijnelementen 6. Reliëf 	Nee	Groen Oranje	<p>Indien het restauratievolume minder dan 10% is.</p> <p>Indien het restauratievolume tussen de 10% en 15% ligt.</p>

		<p>Voor ieder van deze zes indicatoren toont de monitor een landsdekkend (excl. bebouwde kommen) beeld van ontwikkelingen. Hierbij wordt gebruik gemaakt van duurzaam beschikbare bronnen. De Monitor Landschap is gestart met de gegevens per 1 januari 2019 (nulmeting) en zal jaarlijks worden bijgewerkt met nieuwe gegevens. De resultaten zijn beschikbaar als open data.</p> <p>Voor de indicator Cultuurhistorie zoeken we nadrukkelijk de raakvlakken met de landelijke monitor. De indicator is daarom nog in ontwikkeling.</p> <p>De indicator Cultuurhistorie baseren we voornamelijk op de erfgoedindicator 'Restauratievolume' uit de provinciale Erfgoedmonitor beschikbaar. Dit restauratievolume betreft het aantal rijksmonumenten (uitgezonderd woonhuizen) dat in een matige tot slechte onderhoudsstaat verkeert en waarvoor een restauratie noodzakelijk is. De Erfgoedmonitor geeft elke vier jaar een update van de indicator Restauratievolume.</p>		Rood	Indien het restauratievolume meer dan 15% is.	
NATUUR	17	Soortenontwikkeling	Deze indicator laat zien hoe het gaat in Zuid-Holland met een grote groep (ca 225) soorten.	Nee	Groen	Indien het CBS de trend voor de afgelopen 12 jaar beoordeelt als stijgend.
			Deze indicator, de Living Planet Indicator (LPI) is één van de provinciale indicatoren voor biodiversiteit die worden berekend door het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) en geeft de stand van zaken op hoofdniveau aan. De indicator is gebaseerd op de trend in aantal en verspreiding van ca 225 soorten waarvoor voor Zuid-Holland voldoende informatie beschikbaar is. Het CBS beoordeelt de trend over de laatste 12 jaar.		Oranje	Indien het CBS de trend voor de afgelopen 12 jaar beoordeelt als stabiel.
			Een kanttekening bij de indicator is dat de selectie van soorten gebaseerd is op statistische eisen en niet op bijvoorbeeld representativiteit voor de diverse biotopen in Zuid-Holland.		Rood	Indien het CBS de trend voor de afgelopen 12 jaar beoordeelt als dalend
	18	Kwaliteit NNN	Deze indicator gaat over de kwaliteit van de natuur binnen het Natuurnetwerk Nederland.	Nee	Groen	Indien minimaal 90% van de beoordeelde NNN-gebieden op kwaliteit 'hoog' scoort.
	Voor de kwaliteit van de natuur binnen het Natuurnetwerk Nederland (NNN) is een landelijke systematiek die door alle provincies gebruikt wordt. Voor de verschillende beheertypen uit het SNL-stelsel (Subsidie Natuur- en Landschapsbeheer) zijn hierin verschillende maatlaten opgenomen om de kwaliteit te beoordelen. De indicator betreft het aandeel van de beoordeelde NNN-gebieden dat op kwaliteit 'hoog' scoort. De gegevens worden in een cyclus van 6 jaar verzameld en elke gebied wordt eens in de zes jaar beoordeeld. De indicator is daardoor een voortschrijdend gemiddelde van de meest recente beoordeling van de NNN-gebieden.	Oranje	Indien tussen de 60% en 90% van de beoordeelde NNN-gebieden op kwaliteit 'hoog' scoort.			
		Rood	Indien minder dan 60% van de beoordeelde NNN-gebieden op kwaliteit 'hoog' scoort.			
19	Kwaliteit habitattypen in Natura 2000 gebied	Deze indicator geeft de kwaliteit van habitattypen binnen de Natura 2000-gebieden in Zuid-Holland.	Ja.	Groen	Indien minimaal 90% van het totale oppervlak habitat in de N2000-gebieden van goede kwaliteit is.	
		De gebruikte indicator betreft het aandeel van het oppervlak habitatype dat een goede kwaliteit heeft volgens het meest recent vastgesteld beheerplan.		Oranje	Indien tussen de 60% en 90% van het totale oppervlak habitat in de N2000-gebieden van goede kwaliteit is.	
				Rood	Indien minder dan 60% van het totale oppervlak habitat in de N2000-gebieden van goede kwaliteit is.	
20	Kwaliteit leefgebied/ populatiegrootte vogel- en habitatrichtlijnsoorten in N2000 gebied	Deze indicator geeft de staat van instandhouding van aangewezen soorten binnen de Natura 2000-gebieden in Zuid-Holland.	Ja.	Groen	Indien 100% van de soorten in alle N2000-gebieden in goede staat van instandhouding verkeert.	

		Voor de Natura 2000-gebieden in Zuid-Holland zijn soorten (van de Vogel- en Habitatrichtlijn) aangewezen waar die gebieden belangrijk voor zijn. De soorten in die gebieden moeten in een goede staat van instandhouding zijn. De gebruikte indicator betreft het aandeel van de soorten dat in een goede staat van instandhouding verkeert volgens het meest recent vastgesteld beheerplan.		Oranje	Indien tussen de 60% en 100% van de soorten in alle N2000-gebieden in goede staat van instandhouding verkeert.
				Rood	Indien minder dan 60% van de soorten in alle N2000-gebieden in goede staat van instandhouding verkeert.
21	Stikstofoverschrijding gebieden	De uitstoot van stikstof zorgt voor een bepaalde concentratie stikstof in de lucht, die vervolgens neerslaat op de aarde (depositie). Sommige natuurgebieden zijn stikstofgevoeliger en hebben een lage tolerantie voor (de effecten van) stikstof. Wanneer de depositie van stikstof in deze natuurgebieden, of habitattypen/leefgebieden binnen deze natuurgebieden, hoger is dan de dan zogeheten Kritische Depositie Waarde (KDW), gaan bepaalde soorten woekeren en worden andere soorten verdrongen. Dit zorgt voor een achteruitgang in biodiversiteit.	Ja.	Groen	Indien in alle stikstofgevoelige Natura 2000 gebieden in Zuid-Holland 74% van de relevante stikstofgevoelige habitattypen onder de KDW zit.
		In totaal kent de provincie Zuid-Holland 11 Natura 2000 gebieden met stikstofgevoelige habitattypen: 1. Solleveld & Kapittelduinen 2. Westduinpark & Wapendal 3. Kennemerland-Zuid 4. Nieuwkoopse Plassen & De Haeck 5. Meijendel & Berkheide 6. Duinen Goeree & Kwade Hoek 7. Voornes Duin 8. Coepelduynen 9. Biesbosch 10. Grevelingen 11. Krammer-Volkerak		Oranje	Indien tussen de 7 en 11 stikstofgevoelige Natura 2000 gebieden in Zuid-Holland op minimaal 74% van de relevante stikstofgevoelige habitattypen onder de KDW zit.
		Om de natuur te beschermen dient de stikstofdepositie te worden gereduceerd (door emissies te beperken). Om de vooruitgang van deze reductie te meten, wordt de ontwikkeling (in oppervlak overbelaste natuur) gemonitord. In de op 1 juli 2021 vastgestelde Wet stikstofreductie en natuurverbetering zijn de landelijke doelen vastgelegd voor het areaal van de stikstofgevoelige natuur in beschermde Natura 2000-gebieden dat een gezond stikstofniveau moet hebben. Dit wordt gemeten aan de hand van de zogeheten Kritische Depositiewaarde (KDW).			
		De landelijk vastgelegde doelen zijn: - In 2025 40% van de stikstofgevoelige habitattypen onder de KDW. - In 2030 50% van de stikstofgevoelige habitattypen onder de KDW. - In 2035 74% van de stikstofgevoelige habitattypen onder de KDW. (Dit doel is uiteindelijk naar voren gehaald naar 2030.) Uiteindelijk is het doel een gunstige staat van instandhouding van de stikstofgevoelige habitattypen. De landelijke doelen moeten nog (in overleg) worden vertaald naar regionale doelen of specifieke doelen per stikstofgevoelig Natura 2000 gebied. Ook dienen eventuele specifieke KDW doelstellingen in relatie tot de gunstige staat van instandhouding te worden bepaald.			
		Indicatoren worden bij voorkeur getoetst aan wettelijke normen, indien aanwezig. De wettelijke doelen zijn kennen gespecificeerd voor verschillende tijdsperiodes. Voor de indicator Stikstofoverschrijding gebieden wordt op dit moment voor het beoordelingscriterium de doelstelling voor 2030 aangehouden, waarbij 74% van de stikstofgevoelige habitattypen onder de KDW dient te zijn. Voor de langere termijn is de gunstige staat van instandhouding de doelstelling, waarbij mogelijk een doelstelling van 100% van de stikstofgevoelige habitattypen onder de KDW aan de orde is.		Rood	Indien minder dan 7 van de stikstofgevoelige Natura 2000 gebieden in Zuid-Holland op minimaal 74% van de relevante stikstofgevoelige habitattypen onder de KDW zit.

	22	Duurzame Landbouw	<p>Duurzaam produceren én een boterham verdienen is een complexe opgave, die vraagt om een balans tussen economische ontwikkeling een omgeving waarin sprake is van minder uitstoot, meer biodiversiteit en een betere waterkwaliteit.</p> <p>In opdracht van de provincie Zuid-Holland is een Barometer Duurzame Landbouw ontwikkeld, gebaseerd op gevalideerde data. De barometer is samengesteld uit verschillende indicatoren die de stand van de verduurzaming aangeven, en is daarmee de best beschikbare indicator (set).</p> <p>De barometer is in 2019 voor het laatst geactualiseerd. In lijn met de Hoofdlijnennotitie Vitale Landbouw Zuid-Holland wordt momenteel onderzocht of een alternatieve monitoring noodzakelijk/wenselijk is. De barometer Duurzame Landbouw wordt om die reden nu niet geactualiseerd.</p>	Nee	<p>Groen</p> <p>Oranje</p> <p>Rood</p>	<p><i>Nader te bepalen in samenhang met de verdere ontwikkeling vanuit de Hoofdlijnennotitie Vitale Landbouw Zuid-Holland.</i></p>
WATER	23	Oppervlaktewater	<p>De beschikbaarheid van voldoende en schoon oppervlaktewater is belangrijk voor de natuur, het landschap en recreatieve voorzieningen. De waterschappen voeren als waterbeheerder maatregelen uit om de KRW-doelen te behalen, in samenwerking met de provincie (waar er ook provinciale doelen mee gediend worden).</p>	Ja.	Groen	<p>Minimaal 125 van de 125 oppervlaktewaterlichamen hebben de beoordeling "voldoet". (Met andere woorden, conform de wettelijke norm voldoet 100% van de oppervlaktewaterlichamen aan de KRW-eisen)</p>
			<p>In de Kaderrichtlijn Water (KRW) zijn binnen Zuid-Holland 125 oppervlaktewaterlichamen aangewezen. In principe gaat de op Europese regelgeving gebaseerde KRW per oppervlaktewaterlichaam uit van een deelindicator:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Voldoende oppervlaktewater 2. Schoon oppervlaktewater <p>In Nederland is de deelindicator Voldoende oppervlaktewater niet relevant, waardoor op deze deelindicator binnen Nederland geen beoordeling wordt bijgehouden.</p> <p>De deelindicator Schoon oppervlaktewater kent binnen de KRW een normering per oppervlaktewaterlichamen dat:</p> <ol style="list-style-type: none"> a. "goed" scoort op ecologische waterkwaliteit (d.w.z. "groen" op alle ecologische 11 parameters van de KRW) b. waar bovendien de verontreiniging door de chemische stoffen beneden de norm van de KRW blijft <p>Per oppervlaktewaterlichaam volgt er daarmee een beoordeling "voldoet" of "voldoet niet".</p>		Oranje	<p>Tussen de 75 en 119 oppervlaktewaterlichamen hebben de beoordeling "voldoet". (Met andere woorden, tussen minimaal 60% en 100% van de oppervlaktewaterlichamen voldoet aan de KRW-eisen)</p>
	24	Grondwater	<p>De beschikbaarheid van voldoende en schoon grondwater is belangrijk voor Zuid-Holland. Grondwater levert verschillende ecosystemendiensten, waaronder onttrekkingen voor drinkwaterproductie, proceswater voor de industrie en irrigatie voor de land- en tuinbouw.</p>	Ja.	Groen	<p>Indien 5 van de 5 grondwaterlichamen "goed" scoren op alle generieke deeltesten.</p>
		<p>In de Kader Richtlijn Water (KRW) worden 5 grondwaterlichamen onderscheiden. Deze grondwaterlichamen zijn relatief groot van omvang en vijf grondwaterlichamen liggen deels- of geheel binnen de provincie Zuid-Holland.</p> <p>De KRW-beoordeling van de toestand van een grondwaterlichaam wordt bepaald op basis van in totaal zes deeltesten. Daarvan hebben drie deeltesten een generiek karakter en drie deeltesten hebben betrekking op lokale situaties.</p> <p>De generieke deeltesten hebben betrekking op:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Voldoende grondwater (waterbalans) 2. Schoon grondwater (chemie) 3. Intrusie (zoet/zout) 	Oranje		<p>Indien 3 of 4 van de 5 grondwaterlichamen "goed" scoren op alle generieke deeltesten.</p>	

		<p>De lokale deeltesten hebben betrekking op:</p> <ol style="list-style-type: none"> 4. Grondwaterafhankelijke oppervlaktewateren 5. Grondwaterafhankelijke natuur 6. Drinkwaterwinningen <p>Volgens de KRW-systematiek geldt dat indien op één van de deeltesten het oordeel "ontoereikend" wordt toegekend, het gehele grondwaterlichaam dan rood scoort. (Het zogeheten one-out all-out principe). Voor de monitor leefomgeving Zuid-Holland wordt in principe alleen een score toegekend op basis van de generieke deeltesten per grondwaterlichaam. De deelindicatoren zijn meetbaar en gekoppeld aan de KRW toestand- en trendbeoordeling.</p> <p>Disclaimer: doordat voor de monitor leefomgeving Zuid-Holland alleen gebruik wordt gemaakt van het oordeel op de generieke deeltesten per grondwaterlichaam, kan een goede score in de monitor leefomgeving in praktijk samengaan met het (nog) niet voldoen aan de lokale deeltesten en daarmee dat op dat onderdeel niet aan de wettelijke verplichting vanuit de KRW wordt voldaan.</p>		Rood	Indien 0, 1 of 2 van de 5 grondwaterlichamen "goed" scoren op alle generieke deeltesten.	
	25	Waterveiligheid	<p>De waterschappen toetsen iedere 12 jaar de toestand van de regionale keringen. De regionale keringen dienen (op termijn) te voldoen aan de Omgevingswaarde, ook wel beter bekend als de Veiligheidsnorm, uit de provinciale Verordening.</p> <p>Zuid-Holland kent in totaal 2371 kilometer aan regionale keringen. Voor de indicator Waterveiligheid wordt uitgegaan van de percentage van de totale lengte aan regionale keringen dat voldoet aan de Veiligheidsnorm. De waterschappen toetsen iedere 12 jaar de toestand van de regionale keringen en maken met de provincie(s) per toetsronde afspraken gemaakt over de termijn waarop de regionale keringen gaan voldoen aan de Veiligheidsnorm. Doelstelling is dat in 2030 alle regionale keringen voldoen aan de Veiligheidsnorm.</p> <p>Met drie waterschappen binnen het grondgebied Zuid-Holland kan de provincie Zuid-Holland zelf afspraken maken over de regionale keringen. Dat zijn:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Hoogheemraadschap van Delfland; - Hoogheemraadschap van Schieland en de Krimpenerwaard; - Waterschap Hollandse Delta. <p>Daarnaast dienen interprovinciaal afspraken gemaakt te worden over de regionale keringen van de waterschappen:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Hoogheemraadschap van Rijnland; - Hoogheemraadschap Amstel, Gooi en Vecht; - Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden; - Waterschap Rivierenland 	Ja.	<p>Groen</p> <p>Oranje</p> <p>Rood</p>	<p>Het percentage van de regionale keringen binnen de provincie Zuid-Holland dat voldoet aan de Veiligheidsnorm is minimaal 90%.</p> <p>Het percentage van de regionale keringen binnen de provincie Zuid-Holland dat voldoet aan de Veiligheidsnorm ligt tussen de 60% en 90%.</p> <p>Het percentage van de regionale keringen binnen de provincie Zuid-Holland dat voldoet aan de Veiligheidsnorm is minder dan 60%.</p>
BODEM	26	Bodem en ondergrond (3D-ondergrond)	Nieuwe indicator. (Nog) geen informatie beschikbaar.		<p>Groen</p> <p>Oranje</p> <p>Rood</p>	(Nog) geen informatie beschikbaar.

MOBILITEIT	27	Bereikbaarheid weg, spoor, water en fiets --> nabijheid wonen en werken met auto, ov en fiets in x-minuten	De (internationale) bereikbaarheid van steden en economische kerngebieden is belangrijk om agglomeratievoordelen te kunnen behalen.	Nee.	Groen	Definitie voor beoordelingscriterium nader te bepalen in samenhang met de beschikbare komen van de benodigde monitoringsgegevens.
			De provincie (en ook andere partners als Rijk en gemeenten) zetten in op een optimale (internationale) bereikbaarheid van steden en economische kerngebieden. De agglomeratievoordelen kunnen worden behaald door korte reistijden voor het woon-werkverkeer en het zakelijk verkeer. Reistijden kunnen worden verkort door een hogere snelheid mogelijk te maken, maar ook door een kortere afstand. Zo zijn er voor de inwoners van de grote steden van Zuid-Holland (de Randstad) meer banen en voorzieningen in de nabijheid dan voor bewoners van suburbane of landelijke gebieden. Daarnaast is in centrale stedelijke gebieden het openbaarvervoeraanbod beter, waardoor inwoners kunnen kiezen uit meerdere vervoerswijzen (zie ook tekstkader 2.2). Bereikbaarheid is hier uitgedrukt als het aantal bereikbare banen per auto en per openbaar vervoer (in combinatie met de fiets) in Nederland, gerekend vanaf de woonlocatie. Hoe langer de reistijd tussen de woonlocatie en arbeidsplaatsen, des te onaantrekkelijker een baan wordt, en hoe groter het gewicht is dat aan deze arbeidsplaatsen wordt toegekend. Omdat voorzieningen ook banen representeren, geeft de bereikbaarheid van arbeidsplaatsen een indicatie van de algehele bereikbaarheid van werk en voorzieningen in Nederland. De beoogde indicator betreft de bereikbaarheid van zowel banen als voorzieningen, o.b.v. 15, 30, 45 en 60 min en op verschillende momenten over de dag. De eerste versie van de benodigde gegevens vanuit het PBL. waarbij provinciale situatie (op wijkniveau) beschikbaar is, wordt pas na de zomer openbaar.		Oranje	Definitie voor beoordelingscriterium nader te bepalen in samenhang met de beschikbare komen van de benodigde monitoringsgegevens.
					Rood	Definitie voor beoordelingscriterium nader te bepalen in samenhang met de beschikbare komen van de benodigde monitoringsgegevens.
	28	Duurzame mobiliteit	Nieuwe indicator. (Nog) geen informatie beschikbaar.		Groen	(Nog) geen informatie beschikbaar.
					Oranje	
					Rood	
ECONOMIE	29	Grondstoffen gebruik	De provincie heeft als doelstelling om in 2050 volledig (100%) circulair te zijn met als tussenstap in 2030 50% minder gebruik van primaire grondstoffen. Dit staat in de strategische beleidsnotitie Circulair Zuid-Holland: samen versnellen (PS-5-2-2020) en gebaseerd op het landelijk Grondstoffenakkoord.	Nee	Groen	De grondstofvoetafdruk daalt met 50-75% t.o.v. van de start van de ICER-monitor (2019).
			Oranje		De grondstofvoetafdruk daalt tussen de 0-50% t.o.v. de start van de ICER-monitor (2019).	
			Rood		De grondstofvoetafdruk blijft hetzelfde of stijgt t.o.v. de start van de ICER-monitor (2019).	
		In 2021 is een monitoringssystematiek opgebouwd met data vanuit 2014-2019. De monitoringssystematiek sluit aan bij de landelijk ontwikkelde monitoringssystematiek van het PBL. Het totale grondstoffen gebruik wordt gesplitst in meerdere effectindicatoren die inzicht geven in het grondstoffengebruik. De indicator Raw Material Consumption (RMC) is gekozen als meest veelzeggende indicator. De RMC (ook wel grondstofvoetafdruk genoemd) is de totale hoeveelheid grondstoffen die in de gehele keten gebruikt wordt om de materialen gemeten met de Direct Material Consumption (DMC) te produceren.				

	30	Bedrijventerreinvoorraadontwikkeling	Op bedrijventerreinen bevindt zich circa eenderde van de directe werkgelegenheid en wordt circa 40% van het BRP gerealiseerd. Bedrijventerreinen zijn daarmee de motor van de regionale economie. Voldoende kwantitatief en kwalitatief aanbod is daarmee dus essentieel. Want te veel aanbod is niet goed, maar te weinig zeer zeker ook niet.	Nee	Groen	Indien in alle regio's op beide subindicatoren sprake is van minder dan 10% afwijking.
			De indicator Bedrijventerreinvoorraadontwikkeling bestaat uit verschillende subindicatoren. Voor de vier onderscheiden regio's (Holland Rijnland, Midden-Holland, MRDH en Zuid-Holland Zuid) worden twee percentages in beeld gebracht: 1) de geraamde vraag afgezet tegen het beschikbare planaanbod 2) de ontwikkeling van de bedrijventerreinvoorraad afgezet tegen de verwachte toename. Dit levert in totaal acht subindicatoren (vier regio's met twee percentages per regio) op. Het eerste percentage is momenteel voor alle regio's in beeld te brengen. Het tweede percentage is nog niet in beeld te brengen omdat de peildatum van de raming 1 januari 2021 is. Dus momenteel kan er slechts op vier subindicatoren worden gescoord, maar op termijn op alle acht.		Oranje	Indien in alle regio's op beide subindicatoren maximaal sprake is van een afwijking tussen de 10% en 40%, afwijking. Of indien tegenover één regio waarin op één of beide subindicatoren sprake is van een afwijking van meer dan 40%, er ook één regio tegenover staat waarin sprake is van een afwijking van 10% of minder op beide subindicatoren.
			Rood		In alle andere gevallen.	
	31	Innovatie Zuid-Holland	Het zoveel mogelijk benutten van het innovatiepotentieel van bedrijven en kennisinstellingen in Zuid-Holland is belangrijk om in de toekomst de economie in Zuid-Holland draaiende te houden.	Nee	Groen	Onze ambitie is om de meest innovatieve regio van Nederland te zijn, maar nummer twee voldoet ook.
			Zuid-Holland levert met een brede, dynamische economie een forse bijdrage aan de nationale economie en aan het welzijn van de inwoners van Zuid-Holland, maar benut in verhouding tot andere provincies nog onvoldoende haar innovatiepotentieel. De transitie naar een digitale en duurzame economie vraagt om meer en snellere innovaties. In het coalitieakkoord van 2019-2023 is de ambitie uitgesproken op de meest innovatieve regio van Nederland te zijn.		Oranje	Als provincie Zuid-Holland staan we op nummer drie of vier van meest innovatieve regio's in Nederland.
			Rood		Als provincie Zuid-Holland staan we lager dan nummer vier van de meest innovatieve regio's van Nederland.	
	32	Werkloosheidspercentage	Werkloosheid is een belangrijke graadmeter van de Zuid-Hollandse economie.	Nee	Groen	Werkloosheidspercentage is tussen de 2 en 5%. Daarmee is er sprake van voldoende werkzoekenden om ongewenste krapte op de arbeidsmarkt te voorkomen.
			De indicator meten we aan de hand van de ontwikkeling van het werkloosheidspercentage, oftewel de werkloze beroepsbevolking als percentage van de gehele beroepsbevolking. Zie ook https://nl.wikipedia.org/wiki/Arbeidsparticipatie		Oranje	Werkloosheidspercentage is tussen de 5 en 10% (te veel werkzoekenden) of lager dan 2% (ongewenste krapte op de arbeidsmarkt).
			Rood		werkloosheidspercentage is boven de 10%.	
	33	Ondernemersvertrouwen	Ondernemersvertrouwen is een belangrijke graadmeter van de Zuid-Hollandse economie, zeker in tijden van crisis.	Nee	Groen	Vertrouwen is positief (+)
			We kijken naar het ondernemersvertrouwen als graadmeter voor verschillende onderdelen van onze onze economie, zoals vestigingsklimaat, investeringsklimaat, werkgelegenheid, innovatiepotentieel, et cetera.		Oranje	
			Rood		Vertrouwen is negatief (-)	
WELZIJN	34	Leefbaarheid	Zuid-Holland wil een regio zijn waar mensen met plezier wonen, werken en recreëren in een aantrekkelijke, groene en gezonde omgeving.	Nee.	Groen	<4,0% van de inwoners die zich binnen een gemeente bevinden in de klasse mogelijke- tot grote achteruitgang van leefbaarheid t.o.v. 2012
			De vitaliteit en kwaliteit van de leefomgeving staat echter onder druk door potentieel conflicterende ruimteclaims op terreinen als woningbouw, economie, energie en klimaat. Het doel is om een kwaliteitsrijke ruimtelijke inrichting te realiseren waarbij ruimte is en blijft voor nieuwe initiatieven.		Oranje	4-5% van de inwoners die zich binnen een gemeente bevinden in de klasse mogelijke- tot grote achteruitgang van leefbaarheid t.o.v. 2012

FOCUS OP BREDE WELVAART

		<p>De Leefbaarometer geeft informatie over de leefbaarheid in alle buurten en wijken, waarbij leefbaarheid is gedefinieerd als de mate waarin de leefomgeving aansluit bij de voorwaarden en behoeften die er door de mens aan worden gesteld.</p> <p>Om leefbaarheid in beeld te brengen wordt gebruik gemaakt van 100 indicatoren, onderverdeeld in 5 dimensies. Deze 100 indicatoren zijn in de Leefbaarometer opgenomen omdat uit uitvoerig statistisch onderzoek gebleken is dat met deze indicatoren het oordeel over leefbaarheid het beste ingeschat kan worden. De score van deze indicator wordt bepaald o.b.v. de leefbaarheidsontwikkeling ten opzichte van 2002, 2008, 2012, 2014 of 2016, uitgedrukt in vooruitgang of achteruitgang.</p>		Rood	>5% van de inwoners die zich binnen een gemeente bevinden in de klasse mogelijke- tot grote achteruitgang van leefbaarheid t.o.v. 2012
35	Beweegvriendelijke omgeving	<p>Een beweegvriendelijke omgeving is een belangrijke voorwaarde voor een gezond leven.</p> <p>Voor de indicator Beweegvriendelijke Omgeving wordt op de gebruik gemaakt van de kernindicator Beweegvriendelijke Omgeving die op nationaal niveau onderdeel is dan de monitor van de Nationale Omgevingsvisie. Deze kernindicator is onlangs herzien door het Mulier Instituut. Deze nieuwe versie is in 2021 gepubliceerd en te vinden op www.atlasleefomgeving.nl.</p> <p>De kernindicator op nationaal niveau bestaat uit vier deelindicatoren:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Sport- en speelplekken 2. Groen en blauw 3. (Nabijheid van) voorzieningen 4. Sportaccommodaties <p>Voor de indicator Beweegvriendelijke Omgeving binnen de monitor leefomgeving Zuid-Holland wordt alleen gebruik gemaakt van de deelindicatoren:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Sport- en speelplekken 2. Groen en blauw <p>De indicator Beweegvriendelijke Omgeving binnen de monitor leefomgeving Zuid-Holland laat op deze beide deelindicatoren zien hoe de publieke ruimte in de fysieke woonomgeving scoort op beweegvriendelijkheid, en daarmee uitnodigt om te bewegen. Een buurt of gemeente scoort daarbij op een schaal van 0 tot 80 met een indeling naar:</p> <ul style="list-style-type: none"> - tussen de 33 en 40 (geen beweegvriendelijke omgeving) - tussen de 40 en 50 - tussen de 50 en 60 - tussen de 60 en 70 - tussen de 70 en 80 (wel beweegvriendelijke omgeving) <p>Het Nederlands gemiddeld ligt bij deze indeling op 60.</p> <p>De kernindicator brengt de scores in beeld per gemeente. Om tot een score te komen voor de provincie als totaal wordt uitgegaan van een gewogen gemiddelde waarin het aantal inwoners per gemeente wordt meegenomen.</p>	Nee.	<p>Groen</p> <p>Oranje</p> <p>Rood</p>	<p>Indien de score van het gewogen gemiddelde van de deelindicatoren Sport en speelplekken en Groen en blauw meer dan 60 is.</p> <p>Indien de score het gewogen gemiddelde van de deelindicatoren Sport en speelplekken en Groen en blauw tussen de 40 en 60 ligt.</p> <p>Indien de score het gewogen gemiddelde van de deelindicatoren Sport en speelplekken en Groen en blauw minder dan 40 is.</p>
36	Energiearmoede	Nieuwe indicator. (Nog) geen informatie beschikbaar.		<p>Groen</p> <p>Oranje</p> <p>Rood</p>	(Nog) geen informatie beschikbaar.

	37	Toegankelijke woningmarkt	Nieuwe indicator. (Nog) geen informatie beschikbaar.		Groen	(Nog) geen informatie beschikbaar.
					Oranje	
					Rood	
GEZOND-HEID	38	Levensverwachting in goed ervaren gezondheid	Levensverwachting in goed ervaren gezondheid betreft het aantal jaren dat een persoon naar verwachting in goede gezondheid zal leven. Onder de aanname dat de huidige kansen op sterfte en ongezondheid gelijk blijven.	Nee.	Groen	Levensverwachting in goed ervaren gezondheid binnen de hele provincie is gelijk aan de levensverwachting in goed ervaren gezondheid in de best scorende GGD regio binnen de provincie.
			De indicator van de levensverwachting in goede gezondheid wordt o.a. door het Rijk gebruikt als overall effectmeting. Zowel het verbeteren van de algehele gezondheid als het verminderen van gezondheidsverschillen tussen de GGD regio's binnen de provincie zijn belangrijk. Daarbij wordt ook aan de invloed van een gezonde leefomgeving een groot belang toegekend.			Levensverwachting in goed ervaren gezondheid binnen de provincie is gelijk aan het landelijk gemiddelde
						Levensverwachting in goed ervaren gezondheid binnen de provincie ligt onder het landelijk gemiddelde.
	39	Verkeersslachtoffers	De meest directe manier om de verkeers(on)veiligheid te meten is het aantal verkeersslachtoffers.	Nee.	Groen	doden tot 2027 < 100 per jaar doden 2027 - 2030 tussen 85-95
			In het uitvoeringsplan Verkeersveiligheid 2021-2030 zijn specifieke doelstellingen ten aanzien van verkeersdoden en verkeersgewonden opgenomen.			Oranje
			Voor de verkeersdoden is de doelstelling: - tot 2027 minder dan 100 verkeersdoden per jaar (t.o.v. piekjaar 2018) - van 2027 tot 2030 maximaal 85-95 verkeersdoden per jaar (daling van 5% - 15% t.o.v. 2018) Voor verkeersgewonden is de doelstelling: - tot 2027 minder dan 6570 per jaar (t.o.v. piekjaar 2018) - van 2027 tot 2030 maximaal 5585 tot 6242 gewonden per jaar (daling van 5% - 15% t.o.v. 2018) Voor de indicator verkeersslachtoffers wordt alleen uitgegaan van de doelstelling op het aantal verkeersdoden. De provincie heeft zich daarnaast gecommitteerd aan de ambitieuze landelijke doelstelling van nul verkeersslachtoffers in 2050.			Rood